

عنوان مقاله:

تحلیل ناکارآمدی مدل مکان مرکزی در مقابل مدل شبکه ای در ساماندهی سیستم فضایی سکونتگاهی مناطق شهری چند مرکزی؛ نمونه موردی استان مازندران

محل انتشار:

فصلنامه مطالعات ساختار و کارکرد شهری، دوره 9، شماره 31 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 25

نویسنده:

فرزین محمودی - استادیار گروه شهرسازی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران

خلاصه مقاله:

بررسی سیستم های شهری، به صورت سنتی بر مبنای بررسی جایگاه و روابط سلسله مراتبی شهرها صورت می پذیرد که منشا همه این تحلیل ها در تئوری مکان مرکزی وجود دارد. محور این مقاله، بررسی این فرضیه است که تئوری مکان مرکزی (مبتنی بر روابط سلسله مراتبی) نمی تواند توزیع فضایی نظام سکونت گاهی استان مازندران را تبیین نماید. در راستای بررسی این فرضیه پس از بررسی قانون مرتبه اندازه، پدیده نخست شهری مورد بررسی قرار گرفته است که نشان می دهد علیرغم عدم وجود الگوی نخست شهری، نظم سلسله مراتبی مبتنی بر قانون مرتبه- اندازه نیز وجود ندارد. با توجه به دو فرض اصلی در بررسی وجود روابط سلسله مراتبی، یعنی وجود روابط سلسله مراتبی یک جهته بین مکان های مرکزی موجود در طبقات مختلف سلسله مراتب، و دیگر این که اساسا روابط افقی بین شهرهای موجود در یک طبقه وجود ندارد بررسی های صورت پذیرفته در این ارتباط بر این مطلب صحنه می گذارد که روابط اقتصادی و تعاملات سلسله مراتبی بعضا از اندازه جمعیتی پیروی نمی کند و لزوما مکانهای مرکزی واقع در طبقات پایین تر، وابسته به طبقات بالاتر مکان های مرکزی برای تامین کارکردهای شهری نمی باشند. بررسی روابط خدماتی بین شهرهای استان نیز مبین عدم وجود سلسله مراتب، شکل گیری مرکز مسلط و روابط صرفا یک جهته در دریافت خدمات می باشد. با توجه به واقعیت فضایی استان مازندران شهرهایی که دارای اندازه های جمعیتی نزدیک به یکدیگر می باشند - شهرهای موجود در هر سطح - عمدتا دارای روابطی سلسله مراتبی با یکدیگر نمی باشند یعنی در واقع، الگوی مکان مرکزی و روابط سلسله مراتبی قوی بین آنها وجود ندارد و تئوری مکان مرکزی نمی تواند به صورت کاملی الگوهای توزیع فضایی موجود را در این استان تشریح نماید. در این مقاله از روش های بهره موقعیت مکانی، شاخص های مدل مرکزیت و تعداد خدمات، و نیز از روش تحلیل شبکه اجتماعی استفاده شده است.

کلمات کلیدی:

مدل شبکه ای، مدل مکان مرکزی، مناطق شهری چند مرکزی، سیستم فضایی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1458711>

